

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >

Ittben hazhoz aordva:

Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva

Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 30.

A „Kanzelparagraph“ a főrendiházban.

(—a.) A különféle békekongresszusok s a nagy békeműnek, a Vaskapunak világraszóló ünnepségek között, koronás királyok jelenlétében, a hatalmasságok képviselői előtt történt megnyitása után ismét vissza kell térnünk a politika mezéjére, ahol nincs egy pillanatig sem béke, hanem örökös harcz, elvek és személyek harcza.

Egy napra a közfigyelem ismét a főrendiház felé fordul; ismét a főrendek kezében van a politikai helyzet kulcsa. Ahol egy hét előtt még világbékét hirdettek Európa notabilitásai, ott most két nagy tábor néz egymással farkasszemet. A kormány egyházpolitikája ismét harczterre szólította úgy a mamelukok fegyverhordozóit, mint a szívósságáról és kitarásáról ismert, számban megfoghatkozott, de meg nem tört főrendiházi ellenzéket.

Még nem állt elő a kormány új egyházpolitikai reformokkal (jobb, vagy inkább szomorubb időkre tartogatja azokat), csak az eddigiek védelmére akar brutális rendszabályokat hozni azok ellen, kik e reformok revíziójára törekednek, a keresztény érzelmű papok s a rettegett új ellenség, a néppárt ellen.

Abba a régóta általánosán óhajtott és sürgetett törvényjavaslatba, mely a kérénynyel megtámadott képviselőválasztások érvényessége felett való biráskodást független bíróságra, a királyi kuriára akarja átruházni, a kormány — a korona meg-

kerülésével — olyan paragraphusokat toldott bele, melyek, ha törvényerőre emelkednek, hallatlan módon békóba verik a papok szólásszabadságát és csaknem lehetlenné tesznek minden korteskedést a néppárt mellett.

Hogy a jelöltek és kortesek izgassák a népet a papok és mágnások vagyonának elkobzásával és felosztásával, a katonaság megszüntetésének s az adók eltörlésének ostoba ígérgetésével, — azt szó nélkül türik. Megtörtént nem egyszer, hogy a jelölt a papokat és urakat heréknek nevezte, kik élösködnek a nép testén; — a királyi ügyész nem találta szükségesnek a törvényes eljárás megindítását. Azt az ujságíró, aki mulatozással és kötelességmulasztással vádolta a magyar királyt, csak hosszas ösztökélésre fogta perbe az ügyészség s akkor is gondoskodtak róla, hogy valahogy bántódása ne essék. Még talán elnézik majd azt is, ha a már szép számmal jelentkező szocialista jelöltek minden tekintélynek ledöntésével, minden rendnek felforgatásával fogják izgatni a népet.

De ha a jelölt, vagy annak érdekében egy pap vallási kötelességeire találna figyelmeztetni a népet — jaj akkor! Börtön, súlyos pénzbírság és a mandátum megsemmisítése lesz a büntetése az ily vakmerőknek! Ennyire becsüli a híres magyar szabadelvűség a szólásszabadságot — — — másoknál.

Valóban komikus dolog. Az angol nem nézi le jobban a szárazföldet, mint a mi liberálisaink a néppártot, melynek az országházban csak két bevallott képviselője

van; és ennek daczára nem pirul az arczuk ilyen hallatlanul brutális eszközök-höz fordulni a megvetett, lenézett, kigúnyolt néppárt ellen. Nem restelik ettől való félelmükben megsérteni a magyar alkotmánynak sarkalatos elvét, melyért 48-ban küzdöttek apáink, a szólásszabadságot! Szabadságharczunk oroszlanlelkű hősei! nem fordultok-e meg sirotokban, mikor azok, akiknek útját ti készítettétek s akik oly gyakran kérkednek nevetekkel, hogy azok így gyalázzák meg azt, amiért ti véretek' ontottátok?

A főrendiház ma fogja tárgyalni a szabadelvű kormány által Perczel indítványára gyártott s a néppártnak szánt legújabb szájkosárt, az úgynevezett »Kanzelparagraph«-ot. Német a neve, mert német mintára, a kulturharczos Baden példájára gyártották ezt is. Magyar ember ilyenre gondolni sem mert volna.

El fogja-e vetni a főrendiház? — nem tudhatjuk. Utóbbi időben a pair-schubok és kinevezések által annyira átalakította a kormány a főrendiházat, hogy daczára a főrendi ellenzék összetartásának és nem kicsinyelhető számbeli erejének, mégis könnyen megtörténhetik, hogy a főrendek többsége is hozzájárul a »Kanzel-paragraph«-hoz.

De azt hiszszük, ez esetben sem lesz törvény belőle. Nem tudjuk u. i. elhinni, hogy a korona, amely nagyon jól van informálva a nyitrai és stomfai »választási műveletek«-ről s amelynek nem volt bejelentve a »Kanzel-paragraph« (a képviselőházi bizottságban vétette fel azt Perczel), megadná hozzá szentesítését.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mátyás király mint uralkodó.

(Részlet M. király jellemrajzából.)

(FRAKNÓI VILMOS műve a millenniumi magyar történetben.)

— A kolozsvári Mátyás-szobor mai alapkövetelének alkalmára. —

Mátyás az emberekre gyakorolható hatásnak minden titkába be volt avatva. Az alkalmas eszközökkel kínálkozó személyek felkeresésében és kihasználásában mesteri ügyességet sajátított el. Mindég csak a czél lebegett szem előtt; a rokoni- és ellenszenv sugallataira soha sem hallgatott. Mondhatnók, hogy a szeretet és gyűlölet érzései előtte ismeretlenek voltak. Csak a közérdek törvénye, a »salus republicae suprema lex« előtt hódolt. Azzal, aki ellen ma halálos harczot viselt, kész volt holnap örökké tartó szövetséget kötni. A császár, a lengyel király, Podjebrád és Ulászló cseh királyok, a brandenburgi és szászországi fejedelmek, a szentszék és velencei köztársaság irányában időnként elfoglalt állása a legmeglepőbb fordulatokat tünteti fel. Ugyanezt észleljük a saját alattvalóival szemben követett magatartásában is. Trónjának lépcsőitől a börtönbe, a kegyvesztéstől az ország első méltóságaihoz egyaránt ut vezetett.

Attól, a mit hasznosnak, czélszerűnek ismert föl, lelkiismereti aggályok soha sem tar-

tották vissza. Az ő udvaránál Machiavelli csak úgy, mint a Mediciek környezetében, megirhatta volna műveit: a magas czélokra irányított, de eszközökben nem válogató politikai elméletét, az alattvalók javán munkálkodó, de gyarlóságai kihasználásán sarkalló korlátlan uralkodói hatalom apotheosisát!

A Mátyás uralkodása alatt tartott országgyűlések története kétségtelessé teszi, hogy kormányzata az ország szabadságai, a saját ígéretei és a tőle szentesített törvények ellen intézett sérelmeknek szakadatlan láncolata volt. És a nemzet ezeket megbocsátotta neki, míg élt; csakhamar elfelejtette, miután meghalt; emlékezetét a kiválóan igazságosuralkodó dicsfényével sugározta körül abban a szájról-szájra, nemzedékről-nemzedékre szálló, közmondássá vált nyilatkozatában: Meghalt Mátyás, oda az igazság!

Ezt a rejtelet könnyű megfejteni. A nemzet hozzá volt szokva ahhoz, hogy uralkodója az önkény és törvénytörés tényeit viszi végbe. Ellenben meglepetve szemlélte a kíméletlen esély nyilatkozatait, mikor a leghatalmasabbakat sujtotta; és pedig nemcsak azokat, a kik ő vele jöttek ellentétbe, mint Szilágyi Mihály és Garai László vagy Vitéz János és Váradi Péter, hanem azokat is, kik a gyengéket és védteleneket elnyomták, sérelmekkel illeték. Ilyen eseteket emlékeinkben gyakran találunk. Csak egy-kettőt lehet e helyen felhozni.

Mátyás 1474. tavasz elején Sziléziából Badára utazván, ápril 4-én egy napra Korponán

állapodott meg. Ezt az alkalmat a város polgárai felhasználván, merész lépésre határozták el magukat. A király előtt az ő legkedveltebb híveit, az ország leghatalmasabb urait: Beckensloer esztergomi érseket, Báthori Miklós váci püspököt, Ország Mihály nádort és Báthori István országbirót bevádolták. Előadták, hogy míg az ország összes városainak polgárai a régi királyoktól engedélyezett vámmentesség kiváltságában részesülnek, ők az egyedüliek, a kik ettől meg vannak fosztva, mert a nevezett főpapok és zászlós urak a birtokaikon létező vámokon és vámdijakon fizetésre kényszerítik őket. A király rögtön, még Korponán, rendeletet bocsátott ki a két főpaphoz és a zászlós urhoz, a kiknek meghagyta, hogy ezentul a korponai polgárokon vámot behajtani »ne merészeljenek«; sőt a zólyomi főispánt utasította, hogy azokat a vámokat, a melyekben ezen rendete ellenére a korponai polgárokat vámfizetésre kényszerítették, birtokosaiktól vegye el és a királyi kincstár javára foglalja le.*

Könnyen el lehet képzelni, hogy a felvidéki szerény városkának polgárait a hála és bámulat érzelmei töltötték el a király személy iránt, a ki az ő kedvükért az ország primását és nádorát megfeddette és megfenyegette!

Még saját édes anyjával szemben is igazságot szolgáltatott egy másik város polgárainak. Ugyanis 1477-ben Besztercze város, a királytól ráruházott kegyurasági jog alapján, a nagy-demeteri plébániára alkalmas papot mu-

* Gróf Teleki, id. m. XI. 505.

Ha elvetné azt a főrendiház, akkor még nagyobb lesz a zavar a politikai helyzetben, akkor még inkább szükség lesz a Ház felosztatására. Ez esetben a politikai proféták szerint a kormány leveszi a napirendről az egész javaslatot. Mi is elhiszszük készséggel. Mert hisz köztudomású dolog, hogy a kormánypártnak se teste, se lelke nem kívánja a kúriai bíráskodást. Ők csak a »Kanzelparagraph«-ot akarják. De kúriai bíráskodásból — »Kanzelparagraph« nélkül — nem instálnak.

Csak hogy ez esetben kétségesse válik az is, vajjon a Bánffy-kormány fog-e megbízni a választások vezetésével? Azért érthető kíváncsisággal nézünk a főrendiház mai határozata elé.

A király Romániában.

B u k a r e s t, szept. 28.

A megérkezés.

Ferencz József császár és király ő felségét várva, Bukarest ünnepi díszet öltött. Az utcákat, a merre a királyi menet elvonul, óriási ember-tömeg szállta meg. A pályaháztól a királyi palotáig — 1 kilométernyi darabon — a 3. hadosztály csapatai képeztek sorfalat. Valamennyi ház pompásan van díszítve; a pályaház fogadó terme, XV. Lajos korabeli modorban és virágokkal, valamint a királyi kezdőbetűkkel és a királyi párnak, Ferencz József uralkodónk és Erzsébet királyasszonyunk mellszobraival van ékesítve. Egy órától kezdve a váróterem már zsufolásig tömve volt. Megjelentek a mostani, valamint a volt miniszterek, az osztrák-magyar követség tagjai, a szenatus és a kamara elnökségei, az akadémia tagjai, a városi tanács, a bírói kar, a hitelintézetek igazgatói, valamint az egyet m rektora és dekánjai. A hölgyek többnyire már készen tartották virágbokrétaikat, hogy azokat ő felségének átnyujtsák. Három óra 15 perczkor a román királyné érkezett meg a trónörökös párral és a szász-koburg-gothai herceggel; azután Goluchowszki gróf és Sturza miniszterelnök jött a harmadik kocsiában. Két század lovascsendőrség képezte a kíséretet. Mindenki bámulta a fényes menetet. Az utcákon egybegyűlt embertömeg, mely 100.000 főre becsülhető, lelkesen üdvözölte a felségeket. Miután a felségek és a fejedelmi személyek a palotába értek, bemutatások történtek.

A királyné, Ferdinánd herceg trónörökös nevével és a szász-koburg-gothai herceg a ki-

rályi teremkocsi elé léptek. Ferencz József császár és király megcsókolta a királyné ő felsége kezét, azután karját nyujtotta neki és ellépett a díszszázad előtt. Károly király azután bemutatta ő felségének Robesco polgármestert és Burasano helyettes polgármestert. Az utóbbi ezüst-tálcán kenyeret és sőt nyujtott a császár és királynak.

A polgármester most Ferencz József császár és királyhoz a következő üdvözlő beszédet intézte:

Bukarest községtanácsának tagjai boldogoknak érzik magukat, hogy legtiszteltebb és legmelegebb hódolatukat császári és apostoli királyi felséged lábai elé tehetik. A királyság fővárosának nevében, régi országos szokáshoz híven, kenyérral és sóval kinálom meg császári és királyi apostoli felségédet. Felségédben a hatalmas uralkodót üdvözlöm, aki oly nagy buzgósággal dolgozott a népek üdvére oly szükséges béke fentartásán. Éljen Ferencz József ő császári és apostoli királyi felsége.*

A király a legkegyelmesebben méltóztatott felelni és úgy szökött, hogy meghatotta őt a szívélyes fogadtatás, a melynek Romániában részese volt.

Az ezüst-tálcán, a melyen az uralkodót sóval és kenyérral kínálták meg, ez a felirás volt:

»Románia fővárosa mély tisztelettel üdvözlöi Ferencz Józsefet, Ausztria császára és Magyarország királya ő Felségét.

1896. szeptember 16/28.*

A király azután bemutatta az egyes minisztereket.

Királyunk kezét nyujtott nekik és mindegyikükhez intézett egy-egy kérdést. A fogadóteremben, a hol a román király és királyunk több magas méltóságokat, tábornokot és kiváló személyiséget mutatott be, a hölgyek pompás bokrétaikat nyujtották át ő Felségének.

A bevonulás a következő rendben történt:

Királyunk és Károly király ő felségeik hatfogatu à la Daumon kocsiában mentek, a második kocsiában a királyné és ő felsége ült a trónörökös párral és a szász-coburg-gothai herceggel; azután Goluchowszki gróf és Sturza miniszterelnök jött a harmadik kocsiában. Két század lovascsendőrség képezte a kíséretet. Mindenki bámulta a fényes menetet. Az utcákon egybegyűlt embertömeg, mely 100.000 főre becsülhető, lelkesen üdvözölte a felségeket. Miután a felségek és a fejedelmi személyek a palotába értek, bemutatások történtek.

A királyi palotában.

A király fogadtatása nagyszerű volt és minden várakozást felülmúlt.

A pályaudvaron való fogadtatás után a menet megindult a királyi palota felé. A menet élén udvari zsoldosok, azután egy szakasz lovasság. Az uton haladt sok ezer ember állott sorfalat, az ablakokból, emelvényekről végtelen tömeg nézte a bevonulást. A királyt örömujjongással fogadták és a lelkesedés olyan óriási volt, a milyent Bukarestben még egyáltalán nem tapasztaltak. Mihelyt a király megérkezett, a királyi palotára felhúzták a császári lobogót.

Királyunk első sorban Erzsébet királynét látogatta meg, a ki őt termeiben fogadta. A román királyné uralkodónknak egy költeményét nyujtotta át, a melyet ez alkalomra írt és a melyben Ferencz Józsefet, mint békefejedelmet ünnepli. Egy órával később, az osztrák-magyar követség palotájában az osztrák-magyar kolóniát fogadta a király.

Este nagy díszebéd volt a palotában, a melyen Károly király uralkodónkra felköszöntőt mondott. Az udvari ebéden részt vettek a román notabilitásokon kívül gróf Goluchowszki és Beck vezérkari főnök.

Kilencz óraker nagy hangverseny volt a város nyilvános terein és utcáin.

A közönség a legnagyobb lelkesedéssel fogadta királyunkat. Valamennyi lap ünnepi cikket közöl és hozza a király arcképét. A cikkekben magasztalják, mint a legfeneklebb békefejedelmet. Történelmi ténynek mondják, hogy Ferencz József eljött Bukarestbe, a mi jele annak, hogy Románia megszünt keleti állam lenni s Európa országai közé tartozik.

Rengeteg sok idegen érkezett a városba, számukat legalább ötvenezerre teszik, a minek folytán nagy a szálláshiány. A város fényesen fel van lobogóva, mindenütt fekete-sárga, de igen sok magyar lobogó is látható. Képkereskedők több, mint százezer példányt adtak el Ferencz József király arcképéből.

Az osztrák-magyar követségnél.

A királyi palotában történt bemutatások után Ferencz József császár és király ő Felsége háromnegyed 5 óra felé az osztrák-magyar követség épületébe ment, a hol a katolikus papságot, azután a Bukarestben székelő diplomátákat, valamint az osztrák-magyar telepnek küldöttségét fogadta. A küldöttség elnöke beszédet intézett ő Felségéhez, mire ő Felsége kegyesen felelt. ő Felsége az osztrák-magyar telep megélhetési viszonyairól tudakozódott s a küldöttség több tagját megszólítással tüntette ki; 5 óra 20 perczkor ő Felsége eltávozott a követségi palotából és az osztrák-magyar telep tagjainak, valamint az utcákon egybegyűlteknek lelkes éljenzései mellett visszatért a palotába.

tatott be az erdélyi püspöknek. Ez azonban özvegy Hunyadi Jánosné ajánlatára az ő kanzellárjának adományozta a plébániát. A király erről értesülvén, a püspöknek szigorúan meghagyta, hogy a várost a kegyurasági jog gyakorlásában akadályozni »ne merészelje« és ismerje kötelességének a város jelöltjét a plébániába beiktatni.*

Miként önkényes, mondhatnók zsarnoki hajlamai daczára, Mátyás az igazságos uralkodó példányképe gyanánt tűnt föl alattvalói előtt és él az utókor emlékezetében, szintugy, ámbár politikája idegen országok meghódítását tűzte ki feladatul és idegen műveltség elemeivel ültette be országát,** a nemzeti király eszményét látja benne megtestesülve hazájának történetírása.

És csakugyan szellemében, érzésében, céljaiban magyar maradt.

Magyar nyelven írott egyetlen sort sem birunk tőle, egyetlen magyar könyv, a mit ő íratott volna, nem maradt fenn, de hogy nemzete nyelve milyen cultus tárgyát képezte ő előtt, abból következtethetjük, hogy mások az ő kedvéért mennyire becsben tartották.

Nemcsak arra utalhatunk, hogy udvaránál az ódák és elegiák inváziójának idején a magyar költészet méltó helyet foglalt el, mert a

* Az 1477. június 8-án kelt rendelet ugyanott. XII. 25.

** Culturalis alkotásairól és hatásáról alább külön fejezetben szökönk.

királyi asztalnál magyar lantosok daloltak hőskölteményeket.*

Tudjuk, hogy Beatrixnak, mint Mátyás menyasszonyának Caraffa Diomedes, a nápolyi főudvarmester adja a tanácsot intelmeiben, hogy a magyar nyelvet már utközben sajátítsa el és új hazájában a kellő gyakorlatot igyekezzék megszerezni. Beatrix pedig, mikor Ferrarából nővére két fiát Magyarországra várja, maga rendelkezik arról, hogy a fiatal hercegeket kevés olasz kísérje, mert — ugymond — magyarok fogják őket környezni, kiktől a nemzet nyelvét, szokásait, életmódját el kell tanulniok.**

És sem előbb, sem utóbb, csak Mátyás uralkodása alatt találkozunk azzal a ténnyel, hogy a német diplomaták érdemesnek tartják a magyar nyelvet megtanulni.***

Igaz ugyan, hogy néhány külföldi egyházi férfit a legelőkelőbb főpapi székekre ültetett, diplomatiái és hadi szolgálatra idegeneket sürün használt; de ezeknek száma elenyészik a magyarok mellett, kiket udvarában és tanácsá-

* Szilády Áron, Költészetünk Mátyás idejében. Akadémiai Evkönyv. XVI. k. I. darab.

** Caraffa Diomedes intelmei Beatrix részére. Magyar Könyvszemle. 1890. Bergamo-i Fülöp »De claris selectisque mulieribus« című művének Beatrixhoz intézett ajánlólevele. Beatrix levele Eleonórahoz. Diplom. Eml. III. 152, 328.

*** Ezt Vallenrod Sebestyénról említi a brandenburgi őgróf, 1473. június 12-én a mainzi érsekhez írt levelében.

ban, az ország kormányzatában, seregei vezérlésében és diplomatiái actióiban alkalmazott.

És e tekintetben figyelmünket megragadja az a feltűnő termékenység, a mely kiváló egyéniségekben mutatkozik; s a mely azon korszakoknak, a mikor a népeket új eszmék és irányok forrongásba hozzák, közös jellemvonását képezi.

Mátyás, a ki a pillanat szükségéhez képest az országos hivatalok viselőit gyakran változtatta és a ki egy országos vagy udvari hivatalra nem ritkán két-három urat együtt nevezett ki, alkalmas magyar államférfiakban könnyen válogathatott. Így például uralkodásának első évtizedében a horvátországi, szlavóniai és dalmáciai bánok hivatalát a következők viselték: Ujlaki Miklós, Vitovecz János, Bánfi István, Szobi Péter, Sperancsics Pál, Frangepán István, Zápolyai Imre, Disznósi László, Thuz János; az erdélyi vajdaságot pedig: Ujlaki Miklós, Rozgonyi János és István, Szilágyi Mihály, Pongrácz János, Szentgyörgyi János és Zsigmond, Ellerbach Berthold és Csupor Miklós; összesen tizenheten, kik mindannyian az ország előkelő birtokosai voltak.

Még nevezetesebb az, hogy nemcsak a magyar főpapok, hanem a magyar világi urak sorában is bőven talált mindig kellően képesített egyéneket, kiket külföldre, diplomatiái megbízásokkal küldhetett. Ilyenek voltak: Bajomi István, Bánfi Miklós, Batthyányi Boldizsár, Dóczy Péter, Drágyi Tamás, Farkas László, Geréb Péter, Frangepán István, Kenedi Péter, Komlódi

Az udvarias király.

Királyunk Erzsébet román királynénak, a ki Carmen Sylva név alatt tudvalevőleg csodálatosan szép regényeket és költői elbeszéléseket írt, megérkezése alkalmával a pro literis et artibus diszjelt adományozta. A román királyné az első asszony, a ki kitüntetésben részesült, de külföldi férfi is kevés dícsékedhetik vele, nevezetesen Mommsen, Virchow, Menzel és de Broglie herceg. A diszjelt ő felsége meghagyásából remek kivitelben készítették el. A király arcképe körül gyémántkoszoru fűződik; azonkívül nagy gyémántcsokrot illesztettek reá, a melylyel a diszjelt a ruhához lehet erősíteni.

A román királynak ő Felsége a Szent-István-rend nagykeresztjét adományozta.

Ő Felsége Ferencz József császár és király Sturdza miniszterelnöknek a Lipót-rendhez tartozó gyémántékes csillagot és Stoicescu közmunka-miniszternek a Ferencz József-rend nagykeresztjét adományozta. (L. távirat.)

Dr. Schlauch Lőrincz

kardinális és püspök bérma-utja.

— Eredeti tudósítás.* —

Debreczen, szept. 27.

A biboros egyházfejedelem látogatásai.

A diszlakoma után kevés vártatva ő Eminenciája saját fogatán sétakocsizást tett a városban Fetsér Antal titkára kíséretében.

Később látogatásokat tett egyes kitűnőségeknél.

Első sorban meglátogatta Simonffy Imre, kir. tanácsost s polgármester kinél jó ideig tartózkodott. Innen Rásó Gyula, kir. tanácsosnál, Hajdumegye alispánjánál tett látogatást. Majd Suvich J. ezredes lakására hajtott, honnan huzamosabb társalgás után Némethy Lajos, ev. ref. lelkészhez ment, akivel jó ideig elbeszélgetett. Ezután Váczy János, a r. kath. egyháztanács elnökénél tett hosszabb látogatást. Ezután visszatért a r. kath. plébániára.

A szerenád.

Este a r. kath. hívek szerenáddal tiszteltek a biboros egyházfejedelem lakásán.

Nyolcz óraker a tüzoltó laktanyáról indult ki a menet. A körülbelül fél ezerre rugó lampionos férfiu a zene-egylet kitűnő zenéje mellett

* Előző számunk tudósításába értelemzavaró hiba csuszott be: a megérkezés P.-Ladányba és Debreczenbe nem szept. 27., hanem 26-dikán történt, továbbá a 4. oldalon a harmadik hasábon »A bevonulás« cím helyett »A bérálás« olvasandó.

Pál, Lábatlan Gergely, Pálóczy Imre és László, Rozgonyi János és Osvát, Szentgyörgyi János, Turóczy Benedek, Thuz János, Vezsényi László, Zalai János.

Mátyás nemzeti érzületének megítélésénél különös súlyt kell fektetnünk arra az eljárásra, amit a jószágok adományozásánál követett; miután ezzel a főrangú családok megalapítása és emelkedése szoros összeköttetésben van.

Azon idegenek, kik Mátyáshoz legközelebb állottak, Corvin Jánosnak anyja és anyai részről rokonai, ugyszintén Beatrixnak Magyarországon tartózkodó öcsese, semmiféle jószág-adományban nem részesültek. Mátyás legkedveltebb diplomatái: a német Rüdersheimi Rudolf és Stein György, a morva Boskovicz Protáz és Vilmos, az olasz Fontana Ferencz és Leontius János, ugyszintén külföldi kegyencei: Beckensloer János, Proszniczi János és Veronai Gábor az ő atyafiak javára kiállított adományleveleket nem birunk.

Magyarország a külfölddel, idegen országokkal oly szoros kapcsolatban, mint Mátyás alatt, soha sem állott. És mégis csak három külföldi származású család köszöni Magyarországon való megtelepedését az ő adományainak: az Ernesztek, Lambergerek és Podmaniczkyak családja.

Ellenben a magyar származású hivi, államférfiak, diplomaták, hadvezérek érdemeinek megjutalmazásában Mátyás kiválóan nagylelkűnek mutatta magát. Számos család emelkedett ki így a homályból fényes állásra.

több ezerre rugó népsokaság kíséretében vonult a Csapó-utczán, Piaczón, Kossuth- s Batthyányi-utczákra a Szent-Anna utczába a r. kath. plébánia elé, melynek széles területét sűrű ember-tömeg lepte el, szakadatlanul éltetve a biboros főpásztort és közbe-közbe a püspök-plébánost is.

Amikor ő Eminenciája megjelent, az ablaknál Tóth László, r. kath. tanító következő beszéddel üdvözölte az egyházfejedelmet:

Főmagasságu és Főtisztelendő Biboros-Püspök Ur!

Kegyelmes Urunk és Atyánk!

Nem a pillanatnyi lelkesedés fellobbanása vezette a debreczeni róm. kath. hívek ezreit Eminenciád kegyes színe elé, hanem vezette az az állandó és a rajongással határos szeretet és fiúi mély hódolat, melyet e hitközség mindenha érezett Várad nagynevű Biborosa iránt.

Mióta utólszor volt szerencsénk Eminenciád városunk falai közt üdvözölhetni, azóta sokat változott egyházközségi életünk. Hogy többet ne említsek, a hitközség hiviének száma csaknem megkétszereződött. Eminenciád kifogyhatlan bőkezűsége és az áldott emlékü alapítónó jótékonyaságából a róm. kath. felsőbb leánynevelésnek palotája emeltetett. A nemes város áldozatkészségéből a róm. kath. népoktatás messze földön párját ritkító épületekkel gazdagodott. Templomunk belsejét pedig egyházfőnk méltóvá tette Isten nagy dicsőségéhez! Mondom — azóta sokat változott egyházközségi életünk, de egyben nem változott se az egy az Eminenciád iránt érzett törhetetlen szeretet.

De hogyan is változott volna meg ez a szeretet, mikor Eminenciád nemcsak szóval, de tettekben is fényesen dokumentálta egyházi községünk iránti legkegyesebb jóindulatát.

Igen! Tisztelt Polgártársak! Várad nagynevű Biborosa millennáris ajándékképen kimondotta főgymnasiumunkra, hogy »le gy e n k! ... s tegnap újból kegyes volt biztosítani, hogy meglesz! Az angol az oxfordi és cambridgei egyetemeket büszkén nevezi Anglia két tűzszemének; Isten segedelmével mi is nem-sokára büszkén nevezhetjük a nagyváradit és debreczeni róm. kath. főgymnasiumokat egyházmegyénk két gyöngyszemének.

Legyen áldott ezért Eminenciád nagy neve örökké!

Kegyelmes Urunk és Atyánk! Mi Eminenciád irántunk való kifogyhatatlan jószágát szavakkal megköszönni nem tudjuk. Némi viszonzásul meggyújtottuk a szeretetnek apró lángjait, de itt is érezzük, hogy: mi ez a gyöngö-

Az ilyen átmenet a középkorban talán még könnyebb volt, mint napjainkban. A középkori aristocrazia egyáltalán nem képezett mereven elzárkózó kasztot. Sorompóit az uralkodók bölcsesége vagy szeszélye gyakran szokta volt megnyitni az alsóbb rétegekből kiemelkedő egyének előtt. Magyarország történetében is sűrűn fordulnak elő esetek, hogy a nép gyermekei, vagy szegény köznemes családok szülöttei, ha karjuk erejének vagy eszük fölényének érvényesítésére a szerencse kedvezése kellő alkalmat nyújt, hirtelen magas állásokra emelkednek. Az új jövevények és a régi családok között a távolságot a királyi kegy áthidalja, a közeledést az udvari és tábori élet érintkezései elősegítik és csakhamar házassági frigyek szálaiból erős kötelékek fonódnak.

A legjellemzőbb erre nézve a Hunyadi-család példája. És ehhez egészen hasonló a Zápolyai család emelkedése. 1409-ből birjuk a legelső adománylevelet, a mely Hunyadi Vojk részére állított ki és negyvenkilenc esztendő multával unokája királylyá választatik meg. 1459-ből birjuk az első adománylevelet, amely Zápolyai Imre javára állított ki és hatvan-két esztendő mulva unokaöcsese királylyá választatik meg. Érdekes az is, hogy az utolsó-előtti nemzeti király megalapítója annak a családnak, amely hazánkban a legutolsó nemzeti királyt adja.

Jószágadományaiából és új, előkelő családok alapítása körül követett eljárásából világosan kitűnik, hogy a nemzetet az idegen cul-

túra kedvezéseiben részesítve, a magyar államot eredeti jellemében fentartani és megszilárdítani igyekezett; hogy az idegenek pártfogása, udvarába édesgetése eszköze volt, a melynek alkalmazásában cosmopolita utógondolatok töle távol állottak.

Legyen ezért ezerszer üdvözölve Eminenciád városunk falai között s higgye meg Eminenciád, hogy a sziv mélyéről soha igazabban föl nem hangzott az ének, mint ma, midőn egy szivvel-lélekkel kiáltjuk: »Isten hozta hiv nyájához a Főpásztort és Atyát«, kit az Egek Úra áraszson el bőséges kegyelmével még soká, igen sokáig! Éljen!! (Viharos éljenzés.)

Schlauch Lőrincz dr. biboros és püspök válaszul ez üdvözlő beszédre megköszönte a ragaszkodásnak e megható megnyilatkozását és hithűségre, hazaszeretetre buzdította a népet.

Zajos, szünni nem akaró éljenzés kísérte a biboros főpásztor szavait, mire a lampionos menet visszament a tüzoltó laktanyába.

A bérálás másodnapja.

Debreczen, hétfő, szept. 28.

Reggeli 8 órára megállott a zuhogó eső s így a nyitott 4-es fogaton mehetett a bibornok-püspök Fetsér titkára kíséretében. A papság ép oly rendben, mint tegnap, a templom bejáratánál fogadta a bibornokot, ki áldást osztva a térdeplő hívekre az »Ecce Sacerdos magnus« hangjai mellett vonult be a templomba, hol a stallumban felöltözködő, csendes sz. misét mondott, mely alatt a rendes templomi kar énekelt.

Szent beszéd.

Mise után szent beszédet mondott, mely ismét szaporította a biboros egyházfejedelem remek kidolgozása, mély, tudományos elmére valló beszédjei számát.

Beszédjében tekintettel arra, hogy e napon az ifjak jöttek a bérálásra, a férfiak hitbéli viszonyaira terjeszkedett ki, kik között a művelt elem tulnyomó. Azon különbséget emelte ki, mely a gyermekek s a felnőttek között van. A gyermekeknek — ugymond — kevesebb tapasztalatuk van, de több bennük a hit, mely boldogit s megnyugtat. A hit s tudomány közti viszonyt fejtegette s kiemelte, hogy a tudomány mellett, mely összhangban van a hittel, — mert forrásuk egy — mily szükség van a vallásosságra, különösen most, midőn a vallásosságban, a hit bátor megvallásában megerősíteni jött az ifjakat, az apákban is megújul bizo-

tura kedvezéseiben részesítve, a magyar államot eredeti jellemében fentartani és megszilárdítani igyekezett; hogy az idegenek pártfogása, udvarába édesgetése eszköze volt, a melynek alkalmazásában cosmopolita utógondolatok töle távol állottak.

És ezt egész politikájának irányáról is elmondhatjuk. Idegen országokat hódítva, koronáik megszerzésére törekedve, belső ügyeikbe avatkozva. A magyar nemzet ugyanis régtől fogva a kereszténység előharcosának földadatát töltötte be. Hősi erőfeszítései közepett a megoltalmazott keresztény világ részéről gyakran elismerésben, néha alamizsnában is részesült. De szavának nem volt az a sulya, hogy állami függetlensége és biztossága érdekeit tiszteletben tartassa. Mintha rendeltetése az lett volna, hogy idegen hatalmi céloknak eszközül szolgáljon.

Mátyás ennek a helyzetnek véget akart vetni. Hadjárataiban, diplomatai tárgyalásaiban és belső kormányzásaiban egyaránt, mindig azokat a föltételeket kereste, melyek Magyarországnak az európai államrendszerben a megillető helyet biztosítandók voltak.

Sajnos, alig hunyta le szemeit, mindaz, amit fegyvere hódított, elveszett, a mit lángelmeje épített, összeomlott.

De ennek daczára az a tekintély, a mit nevének fényével és tetteinek dicsőségével nemzete részére kiküzdött, nem szalott vele sirba; az utána következő hanyatlás gyászos korszakában a fentartó, majd utóbb a feltámasztó erő egyik alkotó elemét képezte!

nyára e nap emléke s vajha felujulna azon boldogság is, mely akkor eltöltötte őket, midőn ők is e szentség felvételéhez járultak.

Bérmálás.

Ezután a főpásztor 435 egyénnek szolgálta ki a bérmálás szentségét. A bérmálás közben egy ur (Orell Lajos az orsz. tanítói árvaház igazgatója) 21 fiúgyermeknek volt bérmáatyja s midőn az utolsó fiúnak jobb vállára tette kezét, megkérdezte ő Eminenciája, hogy hánynak volt bérmáatyja? s megköszönte e szívességét.

A sz. ténykedés végeztével ő Eminenciája hermes cappa major-ját vevén magára az egyházi ruhák helyébe, 1/211-kor diszkocsiján titkára kíséretében lakására hajlatott.

Fogadtatások.

Kevés idő múlva a magán látogatókat fogadta. Ezek között igen nagy örömmel társalgott Babó Miklós nyug. számtanáccsossal, ki osztálytársa volt Szegeden a II. osztályban a piaristáknál; a beszélgetés latin nyelven folyt.

Megható volt a megemlékezés öröme, midőn annyi év után viszontláthatták egymást. Babó Miklós elhozta azt a régi, már sárgult érdemsorozatot, melyben nevük együtt fel van sorolva. Elolvasták a többi iskolatársak neveit s tanjegyeit is, el-el kérdezősködve, hogy vajjon ki hol, merre van s mire küzdötte fel magát.

Diszjakoma.

1 óraker nagy ebéd volt. Jelen voltak: dr. Stancs el Ferencz ny. egyetemi tanár, szt.-széki ülnök, Mitrovics Gyula ev. ref. lelkész s Csiky Lajos ev. ref. theologiai dékán, dr. Bacsonyi Lajos jogkari dékán, Reichmann Armin izr. hitközségi elnök, Ábrahám László tiszti főügyész, Pongrácz Jenő helyettes tiszti főügyész, Iggyántó Sándor trvszéki elnök, Géressy Kálmán tankerületi főigazgató, Eötvös Lajos tanfelügyelő, Zádor Lajos keresk. társ. elnök, Szabó Kálmán ipar s keresk. társ. elnök, Márk Endre a dalárda elnöke, Lengyel Imre a dalárda diszelnöke, Veszprémy Zoltán megyei főjegyző, Szűts Mihály gazdasági tanintézeti igazgató, Rössler Richard, Nagy Sándor s Szepessy Antal kath. hitközségi bizottmányi tagok, Fetsér Antal püspöki titkár, Mayer Antal püspöki könyvtárnok, Kovács Márk, Molnár Dezső káplánok stb.

Az ebéd alatt a 39-es gyalogezred zenekara a következő darabokat játszotta: Keller Bélától »Rákóczy« nyitány; Ziehrertől »Dunaregék« keringő; Mascagnitól ábrándot a »Parasztbecsület« operából; Strausztól »Bécsi típusok« polka; Bachótól magyar ábrándot; Alberttől »Indus Szemle«; Kamzoktól »Bécsi séták« dalok; és Krausetól »Női tréfa« polkamazur.

Az étekrénd a következő volt:

Ragoût-leves, Hachée. Filets de boeuf. Crémé rétes. Rucza- és pulyka-sült. Sütemény. Desszert. Fagylalt. Gyümölcs. Különbféle borok.

Pecsenye után fölemelkedett dr. Wolffka Nándor cz. püspök s prépost-plébános és megköszönte ő Eminenciája kegyes jóindulatát, melylyel hiveinek több mint 1200 tagját a hitben megerősíteni méltóztatott. Kívánja, hogy azon őszinte tiszteletben melyben részesítették, ez alkalommal, is, még soká gyönyörködhessek akár bérmá utja alkalmából, akár más alkalmából szerencsétlen bennünket.

Ere ő Eminenciája így válaszolt:

»Mondhatom nehéz megválnom e helytől, hol annyi örvendetes tény tapasztaltam. Midőn megérkeztem, azt mondtam: építeni jövök s reméltem épülni fogok.

Méltóságod épített s én csakugyan épültem. Köszönöm buzgó működését s kívánom, hogy tovább is Isten áldásával működjen soká egyházunk javára.

Majd Márk Endre a dalárda elnöke emelte poharát s megköszönte ő Eminenciája azon kegyességét, hogy önként a dalárda alapító tagjának lépett be. Mint e dalárda legifjabb tagját élteti tehát a biboros egyházfejedelmet.

Eötvös Lajos tanfelügyelő a kicsiny tanulók s ezek vezetőinek, a tanítóknak nevében üdvözli a bibornokot.

Géressy Kálmán tankerületi főigazgató a róm. kath. egyház azon szokásából indul ki, hogy midőn valakit szentté akarnak avatni, van egy tag az »advocatus diaboli«, ki azon oldalát mutatja be a szentté avatandónak, mely megezőföldöl. Én is — ugymond — ilyen advocatus diaboli vagyok. ő Eminenciája azt mondta: »é p i t e n i j ö v ö k.« Én mint főigazgató tanügyi gondolatot értek alatta. Gymnasiumra szükségünk van s kívánom, hogy az Isten ő Eminenciáját e leghasznosabb célja megvalósítására is igen soká éltesse.

Ábrahám László főügyész azon elmés szempontból indult ki, hogy tulajdonképen ki a házi gazda? mert Unger Gusztáv iskolaszéki elnök azt mondotta, hogy a város a házigazda. Szólvogy állapodik meg, hogy a város a tiszteletbeli házigazda, míg a házigazda terhét Dr. Wolffka püspök ur ő méltósága viseli. A beszéd végén élteti ő Eminenciáját mint magyar kath. főpapot.

Csiky Lajos ev. ref. theologiai dékán állt föl ezután, ő kiemeli, hogy másodszer van szerencséje ő Eminenciájánál tiszteletét tethetni. Első ízben mint a nőgyeleti árvaház titkára üdvözölte és most mint a collegium tanzakainak helyettes igazgatója üdvözli azon szavakkal, melylyel hivei is üdvözölték:

»Áldott, ki az Ur nevében jő.«

Bacsonyi Lajos jogi dékán ő Eminenciáját mint jogtudort s mint a jogakadémiák patronusát üdvözli s élteti.

Szabó Kálmán ipar s kereskedelmi társ. elnök ő Eminenciája azon szavaira reflektál, melyeket fogadtatásakor mondott, t. i. hogy a kereskedelmi akad. növendékeit igyekezzenek vallásos módon nevelni, mert a kereskedők egymás bizalmára vannak leginkább utalva.

Ebéd után ő Eminenciája cercelet tartott.

Elutazás.

Délután fél 4 óraker a debreczeni r. kath. egyháztanács és iskolaszék tisztelettel a főpásztornál; búcsút vettek a bibornoktól aki délután 4 óraker harangzugás, számos kocsis kíséretében, az iskolás gyermekek sorfalai közt kíséretével Hosszupályiba utazott.

Az egyháztanács számos tagja egész a város határán levő mikiépiresi hidig kísérték el a bibornokot.

ő Eminenciája kíséretében vannak dr. Wolffka Nándor v.-püspök; Fetsér Antal és Mayer Antal, Tárkányi Péter árvaházi felügyelő, dr. Karácsenyi János, theologiai tanár, Pálffy J. segédlelkész, Heiling J. és Kampell tanulmányi felügyelők.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök Hosszu-Pályiban.

— Eredeti tudósítás. —

Hosszu-Pályi, szept. 29.

Hétfőn délután négy óraker indult a bibornok Debreczenből, a prépost-plébánián fogadván a kath. egyházközségi bizottmány búcsú tiszteletét, a kiknek egy része kocsikon egész Debreczen város határáig kísérték szeretett főpásztort. A kivonulás hosszú kocsis sora a zászlók alatt kivonult katolikus tanuló ifjuság s hivek ezreinek éljenzése s harangzugás közben történt. Biharvármegye határán lovas bandérium várta a menetet s rövid üdvözlés után vágatva vezettek s vették körül a csinos fekete magyarba öltözött nyalka legények. A község külső határában felállított izléses diadalkapunál, melyet e felirat ékesített: »Isten hozott.« — Fráter Barna járási főszolgabíró diszmagyarban, Grunner uradalmi főtiszt a kegyuraság képviselőjében üdvözölték a bibornokot, ki meleg szívéllyességgel válaszolt s az üdvözlőkkel s a bemutatott előkelőségekkel, kik között két daliás fiatal katonatiszt is volt (Bernáth földbirtokos fia) barátságos kezszerítés után a négy négyes s számos kettős fogattal növekedett menet a kivonult nagy számu nép lelkes éljenzése közben indult s érkezett a falu végén felállított második gyönyörű diadalkapuhoz, hol Réti nyugalmazott főtiszt, a r. kath. hitközség elnöke, egy 75 éves patriarchalis derék öreg ur meg-

indító szép beszédben fejezte a hivek hódolatát s háláját a szeretett főpásztornak, ki nem tekintve magas korát, személyesen jött gyermekeiket katolikus sz. hitükben megerősíteni s a gyermekekkel a szülőket s az egész hitközséget boldoggá tenni. A tisztes öreg igaz katolikus ihletű szép beszéde mélyen megindította a biboros főpásztort s atyai érzékenyülése átrégett rövid válaszában is, melyet hiveihez, gyermekeihez itt intézett először, akiknek nagy része innen gyalog kísérték a főpásztort a templom előtt felállított zöld sátorhoz, hol a bibornok s kísérete egyházi ruháikat magukra öltvén, a templomba mentek. Fehérbe öltözött leánykák virágokkal hintett uton. A templomi ájtatosság végeztével a plébánián megtörténtek a tisztelgések.

A kath. egyháztanács és iskolaszék, a gör. kath. plébános ur vezetése alatt a gör. kath. egyház képviselője. A főszolgabíró, a kegyurasági képviselő, Bernát István földbirtokos reform egyházigazgató, az orth. izraelita fiókhitközség képviselője, a jegyző ur vezetése alatt a községi előljáróság, a tüzoltó egylet.

Az üdvözlések mindeniken meleg bensőség ömlött el s mindegyik üdvözlőre felelt a bibornok az ő sajátos kedvességével s lebilincselő nyájasságával.

8 óraker 28 teritékű magyaros estebéd volt a plébánián, melyen a papságon kívül Fráter Barna főszolgabíró, Bernát István, Sártory Dezső, Paksy Albert földbirtokosok, Grámmér, Körffy főtisztek, Réty egyh. tanácsi, Szemes iskolaszéki elnökök, dr. Beké bagosi orvos, a helybeli orvos, gyógyszerész, községi jegyző stb. vettek részt. A vacsora alatt főpásztort köszöntő plébánosnak, Imrik Sándor a bibornok igen kitüntető pohárköszöntővel felelt; majd Bernáth István állott fel s a bibornok által Biharvármegye millenáris közgyűlésén mondott remek beszédből kiindulva, mely — mint mondá — még most áthatja s rezeg szívében, üdvözli igen sikerült pohárköszöntőjében a nagy magyar hazafit törvénytudó s ezt a lelkebe oltó oszlopos államférfiut.

A bérmálás kedden reggel háromnegyed 8-kor kezdődött, segítettek a bibornoknak a plébánoson kívül dr. Wolffka vál. püspök, prépost-kanonok, esperes-plébános, Vidovich György tb. kanonok, pecze-szőlősi esperes-plébános, Fetsér Antal titkár, dr. Karácsenyi János theologiai tanár, Tárkányi Péter árvaházi felügyelő, Mayer Antal püspöki könyvtárnok, Heiling József Sz. József intézeti praefectus, Kampell József theresiánusi II. felügyelő Pálffy Béla káplán.

A bibornok, ki remek népies beszédet mondott hiveihez, 396 egyént bérmált meg s délelőtt fél 11-kor indult a bibornok vissza Debreczenbe, honnét a déli 12 óra 36 perces vonattal Budapestre utazott.

Igen megindította a h.-pályiakat a bibornok azon kegyelele, hogy kiment a temetőbe meglátogatni a báró Lopresti család egy ott nyugvó sarjának sírját; a mely család kegyurasága alatt gyarmatai plébános volt egykoron.

Felhívás előfizetésre.

F. évi október hó 1-től a „Tiszántúl“ politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl“ zászlójára a katolikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felírva: Isten, király, haza!

A „Tiszántúl“ az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Kérjük tisztelt elbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket is minél szélesebb körben terjesztetni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók. A szerkesztőség.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Október 1. Közigazgatási ülés a városházán.
 3., 4. Lóverseny a nagyvárad gyepen.
 4. A nagyvárad kath. kör millenniumi ünnepélye.
 5. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10-kor.
 7. A Csányi György elleni sajtótárgyalás.
 8. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 18. A főreáliskola palotájának fölavatása.

* **Személyi hírek.** Dr. Schlauch Lőrincz bíboros, püspök ur ő Eminenciájára tegnap Hosszu-Pályiból a fővárosba utazott, hogy részt vegyen a főrendiház mai tárgyalásán — Radnay Farkas és Palotay László kanonokok tegnap Debreczenből, hol dr. Schlauch Lőrincz kardinális, püspök kíséretében voltak, Nagyváradra visszaérkeztek.

* **Mária Valéria főhercegnő** hgy-létéről kiadott legújabb orvosi jelentés szerint ő cs. és kir. Fensége zavartalanul kedvező állapotnak örvend. Az ujszülött főhercegnő rendszeren táplálkozik.

* **A Kath. Kör millenniumi ünnepségére** a következő meghívót vettük: Meghívó a nagyvárad kath. kör által 1896. évi október 4-én délelőtt 11 órakor a kör helyiségében *Ő Felsége dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk névnapján* magyar hazánk ezredéves fennállása alkalmából tartandó emlékünnepekre czimedet és családját tisztelettel meghívja az igazgató választmány. A kör tagjai az ünnepélyt megelőzőleg részt vesznek a székesegyházban tartandó hálaadó istentiszteleten. Az ünnepély műsora: 1. Hymnus, Erkel Ferencz-től. Előadja az énekkar. 2. Elnöki megnyitó. Tartja Palotay László kanonok, egyházi elnök. 3. Történeti értekezés. Tartja dr. Karácsonyi János theol. tanár, a m. t. Akadémia I. tagja. 4. Királyhymnus, Belezny Antal-tól. Előadja az énekkar. 5. A magyarok Nagyasszonyához, Kemenes Ferencz-től. Szavalja Imrik Gusztáv ügyvédjelölt. 6. Szózat, Egressi Béni-től. Előadja az énekkar. — Az ünnepélyt a Zöldfa szállóban este 8 órakor társas vacsora fejezi be, melyen a kör tagjai családjaikkal együtt részt vesznek. Egy teríték ára 1 frt 50 kr. Jegyek válthatók: a kör helyiségében, Wurst József üzletében, Felser Antal és Imrik Gusztáv uraknál.

* **Az erdélyi római katolikus Státus** közgyűlését Lönhart Ferencz erdélyi püspök október hó 28-ára összehívta. Főtárgyai az igazgatótanács évi jelentése és alelnök választás lesz. Györfly Gyula dr. ugyanis alelnöki tisztjéről másodlagos elfoglaltatásai miatt újból és visszavonratlanul lemondott. Élénk vita lesz a kongrua-összeírás kérdésénél és az alelnök-választásnál.

* **Négy néppárti népgyűlés** volt vasárnap. A szakolczi népgyűlés megbízásából Zmeskál Zoltán táviratilag üdvözölte Vaszary Kolos bíboros hercegprimást, ki következő távirattal válaszolt: »A szives megemlékezést köszönettel fogadva, mindnyájukra Isten áldását kérem. Vaszary Kolos, bíboros hercegprimás.«

* **Verbőczy ünnepély.** Verbőczy István, Magyarország legnagyobb jogtudósa s egykori leghíresebb országbírója Ugocsa vármegyében született s ott ringott bölcsője Verbőcz községében. Ugocsa megye közönsége most, az ezredéves ünnepségek sorozatában kegyelettel óhajt áldozni nagy fia emlékének s épp azért Verbőczy arczképét lefestette s azt október hó 8-án az ez alkalomra összehívott rendkívüli közgyűlésen fogja leleplezni Nagy-Szöllősső, a vármegyehez disztermében. A gyűlésen Becsky Emil alispán elnököl, az ünnepi emlékbeszédet pedig Komáromy András, a magyar tudományos akadémia tagja mondja el.

* **Áthelyezett szolgabírók.** Biharmegye főispánja: Beöthy László értesítette az alispánt, hogy ifj. Markovits Károly szolgál-

birót Szalárdról Belényesbe, Beöthy Dávid szolgabíró pedig Belényesből Szalárdra helyezte el. Uj állomáshelyeiket október hó 1-én foglalják el. — Ifj. Markovits Károly az utóbbi időben a központi főszolgabíró mellett dolgozott mint kisegítő.

* **A király kemény szavai.** Az orsovai ünnepségekről a »Neues Pester Journal« a következő epizódot közli: Ő Felsége és környezete épen a román király vonatának megérkezését várta az orsovai pályaudvarban. Mikor a vonat már látható volt, a király egy kissé előre lépett s ekkor észre vette, hogy a jelenlevők közül többen szivaroznak. A király boszankodva fordult Bánffy Dezsőhöz s a következő szavakat intézte hozzá magyarul:

— Mondja meg kérem azoknak az uraknak, hogy nem illik szivarozni, ha az ember királyt vár!

Az uralkodó aztán egészen hangosan németül így szólt:

— Még mindig nekem kell a nevelő adom!

Ő Felsége szavai, így írja egy budapesti lap, bizonyára a kormány érdemes tagjainak, de különösen Bánffy bárónak szóltak, a kinek, ha hinni lehet a külföldi sajtónak, nagy szükség van a művelődésre.

* **Kolozsvár ünnepe.** Mátyás király lovaszobrá alapkövének Kolozsvárot ma, szeptember hó 30-dikán leendő ünnepélyes elhelyezésére jelentkezett országgyűlési képviselők meghívóit Kolozsvár szabad királyi város nevében Albach Géza polgármester ma küldte meg az illetőknek. Ő felsége a király képviselőjében báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter már tegnap kedden este a rendes gyorsvonattal érkezett meg Kolozsvárra. A kormánypárt báró Jósika Samu ő felsége személye körüli miniszter képviseli. Az ünnepély ma 30-án, szerdán reggel 9 órakor a kolozsvári főtemplomban istentisztelettel kezdődik, az alapkö elhelyezése 10 órakor lesz. 11 órakor Kolozsvár szabad királyi város millenniumi diszlobogóját fogják felavatni, 12 órakor szakiskolák alapkövetélti ünnepélyt tartják. Délután 2 órakor a New-York szálló nagytermében lesz a banket, a sétatéren pedig ünnepély. Este a színházban diszlobadás, a város kivilágítása és a Fellegváron tűzijáték lesz.

* **Felkérjük mindazon t. olvasóinkat** kiknek előfizetése e hó végével lejár, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek.

* **Katholikus hitre tért.** Steinfeld Mihály debreczeni nagybirtokos családjával együtt áttért a római katolikus hitre. A kath. egyház kebelébe térő családot dr. Schlauch Lőrincz bíboros, püspök részesítette a keresztesség szentségében.

* **Bosznia-Hercegovina katonai helytartója.** Báró Appel, Bosznia-Hercegovina katonai helytartója, nyugalomba vonul. Helyébe Dávid helytartó fog lépni, a ki most Veldesben időzik. Dalmácia helytartójává Pintér tábornok van kiszemelve.

* **A polg. házasság a törvénytől előtt.** Németh Gellért, a Kresztján tót nyelvű néppárti lapot a budapesti esküdtsték a polgári házasságról irt czikk miatt a kir. ügyészség által kért büntetés alól fölmentette, kimondván a »nem vétkest!« Vannak még bírák és esküdttek Magyarországon.

* **A kofa és az ő krumplis zsákja.** Egy nagyvárad embertől elloptak egy vékányi krumplit a tartályt képező zsákkal együtt. Hanem a károsult nem nyugodott ennyibe bele, hanem kutatni kezdte a rettenetes bator tolvajt, ki vele paczkálni mer. És csodálatos! Az ilyetén képen eszközölt kutatás célhoz vezetett s tegnap a piaczon megtalálta egy kofánál a zsákját is meg a krumpliját is. Volt erre patália! Az ember követelte jogos tulajdonát, a kofa is sajátjának mondta. A rendőrség elé kerültek, hol a fals tulajdonos felajánlotta a kiegyezést. A »zsákot« — ugymond »szivesen átadom, hanem a krumplit, azt már nem adom. Az az enyém, jussom van hozzá mert pénzért vettem.«

* **Ujabb gaztett!** Ezen a czimen az »Alkotmány« a következőket közli: »Vasárnap délután a Ferencz- és Józsefköruti kávéházban

ülvén, érdekes jelenetnek voltam a szemtanuja. Valami arra haladó műtrágya-szállító kocsin több fogadott egyén állott, ki-ki más-más álrühába bujtatva, többek között egy homályos individuum barát-csuklyában rázta a nyakán levő három-négy olvasót. Bárki volt legyen is a közönség ezen profanáló »mulattatásának« az értelmi szerzője (valószínűleg Ős-Budavára lehetett), az gyalázat, a mely az igaz keresztény katolikus embernek az arcába kergeti a vért. Ilyesmi csak nálunk történhetik, a midőn a magyar nemzet ezeréves fennállásának emléket ünnepli. Valóban sajnálatraméltó, hogy az alkotmányos Magyarországon még ilyen dolgok is történhetnek s úgy látszik, hogy a multkori keresztprofanálás alkalmából indított akció még nem elégséges!

De van egy közmondás, a mely azt tartja, hogy »Végén csattan az ostor« s a mi ostorunk olyat fog csattanni, hogy az ily aljas mulatságot tűző perszónáknak majd el megy a kedvük hasonló gyalázatoságok elkövetésétől! E beküldött tudósításhoz föntnevezett lapársunk megjegyzi, hogy az előadott tényállást a szerkesztőség előtt ismeretes beküldőn kívül több tanu névaláírással igazolja. Quousque — abuteris Catilina patientia nostra? Meddig fognak még így paczkálni a keresztény nép vallásos érzelmeivel?

* **Borbély és csizmadia.** E czimen megírtuk, hogy egy borbély és egy csizmadia kedélyeskedett és az egyik a másikat fején lapította. Azonban itt a rendőrség botlott s az eset hitelesen a következőképen történt: Szűts Ferencz borbély Pantin Leoné Nagykörös-utezai üzletében dolgozott és bejött Virág Ferencz a csizmadia, még pedig meglehetősen mámoros állapotban. Garázdálkodni kezdett, miből kifolyólag aztán Szűts Ferencz kiakarta lökni, sőt ki is lökte Virágot és ez eközben tépte el az előbbi ingét. Ez a valódi tényállás a »borbély és csizmadia« czimű történetből.

* **Uj oláh lap.** A bukaresti konzervatív »Timpul« hiteles forrásból jelenti, hogy november elsejével egy új oláh lap jelenik meg Magyarországon Sturdza miniszterelnök pártfogásával. Az új lap élén Lukács, Szlavics Brote és Mangra fognak állani, kik eddigelé mintegy 20 ezer forintot gyűjtöttek össze száz forintos részvények kibocsátásával. Az ujság, melyet Hussu Sirianul, a bukaresti Vointa mostani szerkesztője, fog szerkeszteni, Aradon indul meg s Russu már el is utazott Aradra, hogy a kiadásra szükséges előkészületeket megtegye. E lap — mondja a »Timpul« a magyarok és románok kibékülését fogja egyengetni.

* **Rendőri hírek. Verekedések.** Tegnap, — daczára hogy esett az eső a verekedések napja volt. Számos ily esettel foglalkozott a rendőrség. Kinek az orra, kinek a búbja, kinek meg a füle bánta meg a hevesvérüsködést, azonban az ügyek illetéknépen való elintézése mégis befejezetlen maradt, amenyiben a folytatás a rendőrségi dutyiban volt. — **Betörés.** Gróza Lőrincznek, — ki szőlőtulajdonos — feltörték a pajtáját és onnét egy bundát és több értékes ruhaneműt elvittek. Tegnap aztán felismerte a tettest Paul M. nagyvárad csavargó személyében, kit aztán a rendőrség letartóztatott. — **Igaz jószág nem vész el.** Három hónappal ezelőtt Enders Salamonnétól elloptak egy esernyőt és két kendőt. Tegnap aztán felismerte Kovács Katalinnál a paroplit, ki azt állítja, hogy ő azt nem lopta, hanem találta. A kendőkről mit sem akar tudni.

* **Rövid hírek. Névváltoztatás.** Prichisztál Dezső élesdi lakosnak megengedte a belügyminiszter, hogy vezetéknevét »Óvári«-ra változtassa. — **Vámszedés engedélyezése.** A kereskedelemügyi miniszter Kreis Károly vadászi lakosnak a Fekete-Körösön levő sodrony keresztkötelű kompjára nézve a vámszedési jogot megadta. — **Tönkre vert megye.** Torda-Aranyos vármegye alispánja körrendeletben hívja fel a törvényhatóságokat könyöradományok nyújtására. A megye 56 községének vetését, mintegy 40 holdat, augusztusban tönkrevert a jég. A lakosság a legnagyobb nyomorban van.

Nagyvárad város közügyei.

A vízdíjak behajtása.

Nagyvárad város területén jelenleg a vízvezetéknel 32 helyen van vízmérő óra; leginkább gyártelepek, vagy nagy forgalmu üzleteknél, a hol a vízfogyasztás igen magas. Eddig az volt az eljárás, hogy mindig az elmúlt negyed vízfogyasztási árának megfelelő összeget kellett az illetőknek előre befizetni a következő évnegyedre. Ez az eljárás azonban igen megnehezítette a könyvelést és a vízdíjak számadásának pontos keresztülvételét, a miért is a tanács utasította a városi mérnöki hivatalt, hogy a vízmérőknél jövőben mindig évnegyedkor csak a tényleg elfogyasztott vízmennyiség árát kell megfizetni.

Pótajánlat városi munkákra.

A városi főszámvevő-hivatal most számítja ki a Nagyvárad város részére szükséges munkálatok, ruha és más szükségesek szállítására nézve beadott ajánlatokat. A kőműves és ács munkákra I n c z e Lajos vállalkozó tegnap pótajánlatot adott be. Valószínűleg még több pótajánlatot fognak beadni, mert többen tudakozódtak a városnál az egyes munkák után.

A sertésvásár-tér rendezése.

A sertés vész már két hónappal ezelőtt megszünt Nagyváradon, de azért még mindig meg van szorítva a szabad forgalom. A városi tanács egészen biztosra vette, hogy a szeptemberi országos vásárt engedélyezi a miniszter s ezért elrendelte a nagyváradisertésvásár rendezését, feltöltését. A városi mérnöki hivatal munkálatot elkészítette; a Pecze- és vársáncz között levő vásárteret megkavicsolták s rendezték, de sertésvásárt nem tudhatjuk, mikor tartanak rajta.

Tettenért templomrabló.

— Saját tudósítónktól. —

Vakmerő betörést követett el tegnap éjjel Gobóczy Lajos nagyvárad lakos. A »Széchenyitérén« levő görög katolikus templomba hatolt be s ott akart összeszedni néhány értékes tárgyat, azonban szerencsétlenségére rajta vesztett.

Az eset részletei a következők:

Tegnap éjjel 1/2 órakor D r i m b a Tógyer és S z á n t ó György rendőrök észrevették, hogy a Széchenyitéri g. kath. templom ajtaja bevan törve s bent világosságot pillantottak meg.

Felköltötték tehát D i t z Miklós lelkészt és elkérték tőle a templom kulcsait, aztán a tettes elfogása végett behatoltak a templomba.

A tettes zavarában kiakart ugrani az ablakon s mikor látta, hogy az lehetetlen a gyertyát elfujva egy zugban meghúzódott.

Itt azonban csakhamar megtalálták a sápadó s reszkető G o b ó c z i Lajost, ki e vakmerő tett elkövetője. Nálta egy baltát találtak, melynek nyele a munkálkodás közben ketté tört, továbbá egy kertész ollót.

A templom egyik szárnyán feszítés nyomai láthatók. A kereszt pántok szét vannak roncsozva s az ajtón egy rés van ütve, melyen egy ember könnyen beférhet. Itt mászott be G o b ó c z i is, aztán meggyújtott egy az oltáron levő gyertyát és ennek világa mellett működött.

A templomban felforgatott mindent. A tabernakulomot felfeszítette s összeszedte a kelyhet és szentségtartót, sőt a szekrényből a mise ruhákat is mind kihányta. Tömjént, gyertyát, egyszóval mindent előkeresett, sőt feltörte a perselyt is melyben 4 frt 44 krt. talált, ez összeget azonban, midőn a rendőrök közeledni

hallotta s el nem menekülhetett, a feszület alá dugta el.

Az elfogatás után azonnal megmotozták s a betörő szerszámokon kívül találtak még nálla egy aranyozott-ezüst áldozó kanalat és egy zacskó fehér lisztet és egy ezüst dohányos szelenczét.

Az oltáron elvitelre készen találtak ezután a szentségtartót és több kisebb tárgyat.

A tettest, elfogatás után bekisérték a rendőrséghez, hol aztán mindent töredelmesen bevallott, a legelső mozzanattól kezdve a legutolsóig.

Ma már G o b ó c z i Lajos, ki Farkas kertésznél volt alkalmazva, az ügyészség börtönében van letartóztatva.

Öngyilkos vőlegény.

Alig van olyan nap, a melyen néhány kishitű ember ne követne el öngyilkosságot. A vallás, a hit hiánya a halálba kergetti azokat, akik elvesztették reményüket s nincs bátorságuk szembeszállani az élet küzdelmeivel.

De hála Istennek, csak a legtrikább esetek közé tartozik az olyan megdöbbentő eset, a melyenről szerepi levelezőnk tudósít, hogy az az egyén fogjon önmaga ellen fegyvert, akinek hivatása, kötelessége volna felvilágosító, oktató jó példával előljárni.

B a r t h a József szerepi tanító, az ottani községi jegyző fivére pár hó óta jegyben járt O r m ó s Mariska szerepi postamesterrel s október hó 10-ére volt kitűzve az esküvő.

Az utóbbi időben is jókezü volt a szerencsétlen fiatal ember, s éppen semmit nem vettek észre, a mi sejtetni engedte volna a sőtlet elbatározást.

Tegnapelőtt még beszélgetett fivérével, meglátogatta jegyesét. Még tervezgetett a jövőre nézve s jókedvvel emlegette, hogy nemsokára elérkezik az esküvő napja.

Alig két óra múlva egy puska lövés kioltotta életét, szíven lőtte magát. A golyó jól talált s pár percz múlva a szép reményű ifju meghalt.

Az öngyilkosság okát nem is sejtik.

Szívet facsaró volt a boldogtalan menyasszony fájdalma, midőn jegyesének borzalmas tettét, meghalott. Elájult s csak később tért eszméletre és azóta súlyos betegen fekszik.

A községben óriási a részvét a szerencsétlen fiatal tanító iránt, kit tiszteltek, szerettek szívéllyes, előzékeny modoráért s a ki boldogságának küszöbén oltotta ki önkezüleg életét.

TANÜGY.

A női kereskedelmi tanfolyamot október 1-én d. e. 11 órakor nyitja meg ünnepélyesen Sipos Orbán, megyénk főtanfelügyelője.

Maga a tény, hogy a tanfolyam évről évre megnyitható, sőt hogy megnyitását az érdekeltek mindannyiszor valósággal sürgetik, bizonyítja: milyen hézagot pótol ez intézmény városunk tanügyében.

Es valóban, e tanfolyam rövid 8—9 hónap alatt komoly tanulás föltétele mellett oly okmányt ad a fiatal lányok kezébe, melylyel szükség esetén tisztességes kenyérkeresethez jutnak. Másrészt meg kitűnő eszközzel szolgál a serdülő leányok nevelésének betetőzéséhez, melyre ez idő szerint városunkban más alkalom nincs.

Ha tehát a gyakorlati élet, a közszükség nem sürgetné is a női keresk. tanfolyam felállítását: akkor is, közművelődési szempontból is örömmel kell azt fölkarolnunk.

Eddig az idei tanfolyamba a tandíjmelés daczára 21-en iratkoztak be s e szám, — mely-

hez a legnagyobb részt az intelligens osztály szolgáltatta, — bizonyára még emelkedni fog.

A főtanfelügyelő az összes növendékek, a 7 tagból álló tanári testület s bizonyára szép közönség előtt fogja tartani megnyitóját, mert a kereskedelmi testületeket, pénzügyteket, iskolai hatóságokat meghívták s minden érdeklődőt szívesen látnak a megnyitási ünnepélyen, melyet a korona-utcai polgári leányiskola helyiségében fognak megtartani.

Óhajtható, hogy a nagy közönség minél jobban fölkarolja a női kereskedelmi tanfolyamot s különösen kereskedelmi körök minél nagyobb támogatásban részesítsék ezen közhasznu intézményt.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki végtárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék büntető ügyi osztálya ma; 30-án nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek elintézés alá.

Csalás vétségével vádolt Pap János és társai büntügye.

Sikkasztás vétségével vádolt Endecz Salamon büntügye.

Lopás büntetével vádolt Sárközi Teréz és tsa büntügye.

Lopás büntetével vádolt Bondár József büntügye.

Lopás büntetével vádolt Jakus Lajos büntügye.

Az ülésen M i l l y e Gyula elnököl. Jegyző: ifj. K o c s á n János.

REGENY-CSARNOK.

A forgácskisasszony.

— Elbeszélés. —

18

Írta: VALNICSEK BÉLA.

Hetedik fejezet.

Nevető könnyek.

Volt a szentgyörgyi kastély kertjének egy kedves, csöndes helye; filagória-féle falait vadszőlő futotta be, melyken át vastag kékékből özönlöttek be a nap sugarai s rezgő tánczot jártak a színes asztalkán.

Ide vonult a forgácskisasszony, hogy gondolataival foglalozhasson.

A mióta Bolgár Gyula nagyságos ur lett, mintha félfüllel hallotta volna, hogy a vadember elveszi Etelkát. E gondolatra megmagyarázhatlan fájdalom fogta el Idát s valószínűleg, mély sóhaj is szakadt elő kebléből.

Még könnyek is lopóztak Ida szeméibe s komolyan megjéjt, mikor léptek zaját hallotta. A zsebbelít előrántani s vele nedves szeméit megtörölni, percz műve volt, úgy, hogy mire Gyula közelébe ért, az olvasásba merülő Idát pillantotta meg.

Ida felnézett: Oh, a képviselő úr.

— Ugy látszik, én egyebet sem tudok, mint folyton-folyvást zavarni nagyságodat.

— Az olvasás nem olyan fontos munka, miben zavarni is lehetne valakit.

— Miért nem? Főleg ha érdeklődésünk.

— Akkor most biztosan nem alkalmatlanodik, mert nem érdeklődöm e könyv iránt. De mondja csak mi az oka; egy idő óta ritkán lehet látni.

— Sokat kellett gondolkoznom; igen fontos lépést tettem ma, szólt Gyula mosolyogva.

— Ugyan! S mi volt az?

— Nőstülni akarok s ma kértem meg jóvendőbelim kezét.

Bérczy Ida hamarjában nem is jutott szóhoz, csak a kezét nyújtá üdvözlésképen. Később így szólt: Ki a jóvendőbelije? Különböben ne mondja ugyis tudom.

— Kit gondol, nagysád? — Etelkát.

— Eltalálta.

— Képelem, mennyire örül a kicsike, hogy képviselőnek lehet a felesége.

Gyulának nem tetszettek e szavak.

— Higyje meg, nagysád, Etelka nem a képviselőségemnek örül. Amig egyszerű orvos voltam szívesen beszéltem velem s dicsekedhettem

vonalmával. Mikor képviselő lettem, tartozkodóbb lett s ha magam nem hozom elő a dolgot, sohasem lettünk volna a régi barátok s most jegyesek s ami fő igazán boldogok.

— Kivánom, hogy úgy legyen.

— Amen, hangzott közbe tréfásan. Ida meg Gyula kíváncsian néztek vissza, hogy kinek a hangja ez.

— Kezeit csókolom, nagysád — szólalt meg ugyanaz a hang, a Hegyesi hangja. Ugy-e váratlanul jövök? A nagyságos asszony az oka, hogy itt vagyok. Ő mondta el a váratlan újságot, mely ide hozott. Szöghné, ki Hegyesivel jött, átvette a szót: Képzeldék, Hegyesi erre hajtattott s csak néhány percre szállt le kocsi-járól; azt mondta, nagyon sürgős a dolga. Hiába mondtam, hogy a kertben vagy, Ida, s vaból szintűleg Bolgár is ott lesz, keressen fel.

Nem és nem, ő akkor elkésik.

— No hát akkor sem maradt tovább, ha érdekes titkot árulok el, kérdeztem végre.

Rövid negyed órára.

— Nos hallja, Bolgár Gyula a mai naptól fogva jegyben jár. A többit kérdezze meg tőle. Hegyesi erre úgy idesietett, hogy alig tudtam követni.

— Bocsnát nagyságos asszony, hogy kifárasztottam, de a hír váratlanul ért. Önök pedig fogadják legjobb kívánataimat. Legyenek igazán boldog házasságok. Hegyesi e szavaknál Ida előtt meghajította magát s Gyulával kezét szorított.

A forgácskisasszonyra kinosan hatottak e szavak, hanem azért mosolyt, erőtetett, s így szólt: Ön borzasztó tévedésben van. Hiszen nem én vagyok Bolgár jegyese.

Most Hegyesin volt a csodálkozás sora s s magyarázatért esedezve Szöghnére tekintett.

Mariska védekezett: Én egyetlen szóval sem mondtam, hogy Ida a menyasszony; csak annyit szóltam, hogy Bolgár Gyula jegyben jár s többit kérdezze meg tőle.

Nemde?

— No igen, de én együttlétükből azt sejtettem, hogy Ida kisasszony az. S vajjon ki a jegyese?

— Szemes Etelka.

— Etelka? Rögön futok hozzá, hogy üdvözölhessem. De azt előre is kikötöm, hogy én leszek a vőfély.

— Jól van.

— Én pedig nyoszolyó lány akarok lenni, szólt közbe Ida.

— Örömmre fog szolgálni nagysád kegyessége.

— Tudja, ha már menyasszonya nem lehetek, legalább nyoszolyó lány legyek.

E szavakat tréfásan, kaczagva mondta a forgácskisasszony, úgy, hogy a könnyei is kicsordultak beléje, pedig a szívében fájdalmat érzett.

Hiába! Sokszor mondunk valamit tréfásan, mosolyogva, ami rettenetes komolyságot takar. Sokszor kaczagunk úgy, hogy a falak is rengenek bele, de azért bele sir a szívünket facsaró mély fájdalom s még az a jó, hogy könnyeinket a sok kaczagásnak tulajdonítják...

V É G E.

T Á V I R A T O K.

A király Romániában.

Bukarest, szept. 29. (Saját tud. táv.) A mai csapatszemlének meglehetősen kedvezett az időjárás. A szemlén jelen volt a román királyné is. Karol, román király maga vezette a csapatokat Ferencz József császár és király előtt, ki melegen gratulált a román királynak a csapatok gyakorlottságához. Ferencz József kíséretében volt Goluchovszky gr., külügyminiszter, b. Beck, vezérkarunk főnöke és a bukaresti osztrák-magyar követ.

A csapatszemle szűk családi körben volt a reggeli. Utána Ferencz József, Karol király és Erzsébet királyné valamint a kíséret Sinaiába utazott.

Az elutazás Bukarestből igen fényes

volt. A lakosság úgy a csapatszemléhez mint onnan visszaérkező uralkodókat lelkesen megéljenezte. A vasuti pályaudvarhoz menet szintén nagy ovációkkal fogadta mindenütt az osztrák-magyar uralkodót. — A rendet sehol sem zavarták meg. A magyar zászlók mindenütt sértetlenek maradtak.

Az ujszülött főhercegnő keresztelése.

Ischl, szept. 29. (Saját tud. távir.) Mária Valéria főhercegnő legifjabb leányának keresztelése ma ment végbe a szokásos ünnepséggel. A kisded főhercegnő a szent kereszttségben Hedvig, Mária, Immakulata, Ignácia neveket kapta. Keresztanyja: Mária Immakulata főhercegnő.

A kormányválság.

Budapest, szept. 29. Saj. tud. táv.) Politikai körökben arról beszélnek, hogy báró Bánffy kormányelnök előzetes tapogatózásai legfelsőbb helyen a képviselőház fölösztatására nézve nem vezettek eredményre. Hir szerint Goluchovszky Agenor gróf, közös külügyminiszter figyelmeztette a magyar miniszterelnököt, hogy a kvóta és a kiegyezés kérdésének erőszakos választások útján való elintézése a dializmusnak sirját ásná meg és a függetlenségi párt malmára hajlaná a vizet. Egy ujjonnan kinevezett udvari főméltóság pedig kijelentette, hogy Stomfa-Nyitra esetét nem lehet politikai rendszerré tenni, mivel ez a monarchikus érzületét teljesen aláásná.

Szocziálista prot. lelkész.

Stettin, szeptember 29. (Saj. tud. táv.) Rauh, evangélikus (luth.) lelkészt Kladovból, aki a szocziálista párt vezére volt, sikkasztás s templomi könyvek hamisítása miatt hét évi fegyházra és hét évi hivatalvesztésre ítélték.

Uj orosz rendőrfőnök.

Szt.-Pétervár, szept. 29. (Saját tud. táv.) Az egykor merényletnek áldozatul esett Trepov rendőrfő fiát, Trepov Pétert rendőrfőnökké nevezték ki Moszkvába.

Vasuti összeütközés.

Milano, szept. 29. (Saj. tud. táv.) A celli-colecco-i vasutvonalon rémes vonatösszeütközés fordult elő. A vonatok a legerősebb fékezés mellett is egymásnak rohantak; a szerencsétlenség mégis csekélyebb, mint eleinte hitték: két személy szörnyet halt, több utas megsebesült.

A kőbányai sertéspiacz.

Budapest, szeptember 29. (Saját tud. táv.) A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok ma délelőtti közgyűlésén Tóth László dr. kijelentette megnyitó beszédében, hogy tavaly szeptemberben a miniszterelnök az ő küldöttségük előtt alaptalannak mondta azokat az aggodalmakat, mintha a nemzetközi sertéspiaczot decentralizálnák, vagy ilyen törekvést támogatna. A piac Kőbányán fog maradni, mint a legalkalmasabb helyen, annál inkább, mert a német birodalom csak azon sertéseket bocsájtja be, melyek Kőbányáról származnak.

Óriás bomba.

Madrid, szept. 29. (Saját tud. távirata.) Havanából jelentik, hogy a rendőrség egy bombát talált, mely tizenhárom font dinamitot tartalmazott. Igen sok elfogatás történt.

KÖZGAZDASÁG.

Marha kiviteli tilalom. Nagyvárad város rkapitányihivatala a földmívelésügyi m.kir. miniszter 56983/96 számú rendelete értelmében közhirrre teszi, hogy a szarvasmarhák, juhok, kecskék, sertések bevitelére Tolna, Pilis-Solt-Kis-Kún, Bács-Bodrog, Baranya, Temesvár, Veszprém, Vas, Somogy, Torontál és Zala vármegyék területéről, — sertések bevitelére pedig ezen felül, Bihar, Sopron és Szabolcsból és Boszniába Hercegovinába ez idő szerint további intézkedésig tilos.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. szept. 29.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	122.25
Magyar koronajáradék	— — — —	99.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — —	123.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — —	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	121.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — —	100.20
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — — —	155.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	139.—
Osztrák járadék papirban	— — — —	101.25
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.25
Osztrák járadék aranyban	— — — —	123.25
Osztrák korona járadék	— — — —	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — —	144.75
Osztrák magyar bankrészvény	— — — —	950.—
Magyar hitelbank részvény	— — — —	401.50
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — —	868.30
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — —	367.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	— — — —	9.53
Német birodalmi márka	— — — —	58.80
London vista	— — — —	119.85
Páris vista	— — — —	47.50
20 márkás arany	— — — —	11.75

Szerkesztő postája.

Többeknek. Önök azt kérdezik, hogy Ardeleán, a Vulturul szerkesztőjének újabb kirohanásával szemben mit fogunk tenni? Semmit. Fentartjuk állításunkat és készek vagyunk azt a nevezett szerkesztő segédeinek kívánságára bármikor szerkesztőségünkben beigazolni, de sokkal inkább tiszteljük lapunk közönségét, sem hogy ily — ügyeket itt szellőztessünk. Holmi fenyegetésekre pedig nem is hederítünk.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Kiadó lakás.

Egy külön lakrész, mely áll 5 szoba, konyha, kamara és pincze stb. hozzátartozókból Szent-János-utca 442. sz. alatt.

Értekezhetni lehet Nagy-Temető-utca 654. szám. (205) 1—3

ELADÓ hármass eke.

Egy jókarban levő Schuttlewort-féle

hármass eke

továbbá egy

mélyítő eke

eladó. Hol? megmondja a kiadó-hivatal. (203) 1—3

FREYBERGER ALBERT

kézimunka, rövidáru és gyermek-ruha nagy raktára
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Figyelemre méltó újdonságok az őszi s téli időnyre.

DIVAT OSZTÁLY:

Blousok a legutolsó divat szerint:

Valentine legjobb mosó	1.90—2.20 frtig.
Flanel blousok	2.50—3.50 frtig.
Flanel ingek (ujdonság)	3.50—6.— frtig.
Szövet blousok elegáns kivitelben	3.50—6.50 frtig.
Bársony blousok	2.80—15.— frtig.

Selyem blous különlegességek. Kész reggeli costumok

5.50—8. frtig elegáns kivitelben.

Gyermek ruhák finom posztóból 1.80—4.80 frtig. — Gyermek felöltők 2.80—6 frtig.

Gyermek fejkötők, sapkák, harisnyák, meleg alsó ruhák minden árban
 kalapok és ruha diszekben folytonos újdonságok.

Különös figyelmében ajánlom a tisztelt vevő közönségnek

kézimunka raktáram,

mely fölülmul minden nagyobb város kereskedéseit e czikkeken; azon kellemes helyzetbe
 jutottam, hogy az eddiginél

50 százalékkal olcsóbban

árusíthatom raktáromon levő **kézimunkákat** és **hozzávaló anyagokat.**

Azon reményben, hogy a tisztelt vevő közönség nem fogja elmulasztani megtekinteni,
 a még eddig nem létezett **kézimunka** újdonságokat,

kiváló tisztelettel

FREYBERGER ALBERT,

kézimunka, rövidáru és gyermek-ruha nagy raktára
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.